

M.A. (Part-I)

MARATHI

Study of Forms of Literature- Stories (Rev)

(Paper – I) (OCT-16)

QP Code : **67314**

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. (अ) साहित्यप्रकाराच्या वर्गीकरणामागील विविध भूमिकांचा थोडक्यात परामर्श घेऊन 'कथा' या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) कथा व इतर कथनपर साहित्यप्रकार यांच्यात कोणते ठळक साम्य-भेद आढळतात ते सविस्तर लिहा.

२. (अ) दिवाकर कृष्णांच्या कथांमधील वातावरण आणि कथानकांचे शेवट या घटकांचा परामर्श घ्या.

किंवा

(ब) 'जी.ए. कुलकर्णींच्या कथांमध्ये घटनांच्या वैशिष्ट्यपूर्ण रचनेतून प्रतीकात्मकता निर्माण होते.' या विधानाचा परामर्श 'रक्तचंदन'च्या आधारे घ्या.

३. (अ) 'लघुकथेतील साचेबंदपणा नाकारून गाडगीळाच्या कथेने नवीन रूप धारण केले' - या विधानाचा 'निवडक गंगाधर गाडगीळ' या संग्रहातील कथांच्या आधारे परामर्श घ्या.

किंवा

(ब) बाबुराव बागूल यांच्या कथांमधील वातावरण आणि भाषाशैली या घटकाचा 'जेव्हा मी जात चोरली होती' या कथासंग्रहातील कथांच्या आधारे लिहा.

४. (अ) 'कमल देसाई यांच्या कथांमधून स्त्री जीवनाचे वास्तव आणि त्यातील कोंडी व्यक्त होते' - या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

(ब) गौरी देशपांडे यांच्या स्त्री आणि पुरुष पात्रचित्रणाची स्वरूप-वैशिष्ट्ये 'आहे, हे असं आहे' मधील कथांच्या आधारे लिहा.

५. (अ) सखा कलाल आणि आसाराम लोमटे यांच्या कथांमधील वातावरणनिर्मिती आणि भाषा यांचे विशेष उदाहरणांसह थोडक्यात लिहा.

किंवा

(ब) पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

(१) कादंबरी-महाकाव्य आणि कथा या साहित्यप्रकारातील साम्य-भेद

(२) अंगणातील पोपटमधील 'पोपट'ची शोकांतिका

(३) 'आलोक'मधील 'कुभांड'मधील संघर्ष

SF-Con.4487-16.

M.A. (Part-I)
MARATHI
History of Marathi Literature (1874-1960)
(Paper – III) (OCT-16)

Q.P. Code : **67387**

(३ तास)

एकूण गुण : १००

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. (अ) '१८७४ ते १९२० या काळात महाराष्ट्रात झालेल्या विविध चळवळींचा प्रभाव या कालखंडात लिहिल्या गेलेल्या साहित्यावरही पडलेला दिसून येतो?' या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

(ब) १९२० ते १९६० या कालखंडात प्रसिध्द झालेल्या कादंबरी वाङ्मयाचा परामर्श घ्या.

२. (अ) १८७४ ते १९६० या कालखंडातील निबंध वाङ्मयाच्या विकासाचा सविस्तर आढावा घ्या.

किंवा

(ब) '१८७४ ते १९२० या कालखंडातील नाट्यविश्वात कोणकोणते विशेष दिसून येतात त्यांची सोदाहरण चर्चा करा.

३. (अ) १९२० ते १९६० या कालखंडातील कथा लेखनाच्या विकासाचा परामर्श घ्या.

किंवा

(ब) १८७४ ते १९२० या कालखंडातील मराठी कवितेचे क्षेत्र कसे विविधांगानी नटलेले होते ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

४. (अ) १८२० ते १९६० या काळात मराठी नाट्य क्षेत्रात होत गेलेल्या बदलांची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

(ब) १९२० ते १९६० या काळात मराठी कवितेच्या क्षेत्रात कोणकोणते बदल घडत गेले ते सोदाहरण सांगा.

५. (अ) १८७४ ते १९६० या कालखंडात मराठी समीक्षा विचारात होत गेलेल्या विकासाचा आढावा घ्या.

किंवा

(ब) १८७४ ते १९६० या कालखंडात लिहिल्या गेलेल्या प्रवास वर्णनपर लेखनाची सोदाहरण चर्चा करा.

६. पुढीलपैकी प्रत्येक गटातील एक टीप लिहा.

गट 'अ'

- (१) शतपत्रे
- (२) वज्राघात
- (३) सं. एकच प्याला
- (४) इंदू काळे सरला भोळे

गट 'ब'

- (अ) वा. म. जोशी
- (ब) बालकवी
- (क) लक्ष्मीबाई टिळक
- (ड) आण्णसाहेब किर्लोस्कर

M.A. (Part-I)

MARATHI

Linguistic Study of Marathi Language

(Paper – V) (OCT-16)

QP Code : 67530

(३ तास)

(गुण :१००)

- सूचना: - (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) प्रत्येक विभागातील किमान दोन प्रश्न आवश्यक.
(४) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

विभाग:१

१. ऐतिहासिक भाषाविज्ञान म्हणजे काय ते सांगून, त्याच्या मर्यादा सविस्तर लिहा.
२. स्वनपरिवर्तनाची संकल्पना स्पष्ट करून त्यांच्या विविध प्रकारांचा सविस्तर आढावा घ्या.
३. अर्थपरिवर्तन म्हणजे काय ते थोडक्यात स्पष्ट करून अर्थपरिवर्तनाची कारणे सविस्तर आणि सोदाहरण लिहा.
४. 'कालिक भेद' ही संकल्पना स्पष्ट करून मध्यकालाचे भाषिक विशेष सविस्तर लिहा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपणे लिहा.
(अ) स्वनपरिवर्तनाची कारणे.
(ब) हॉकेट याने केलेले भाषिक आदानाचे वर्गीकरण.
(क) अंतर् - बहिर वर्तुळ सिध्दांत.
(ड) वैद्य - गुणे वाद.
(इ) आदिकालीन मराठीचे ठळक विशेष.

विभाग:२

६. वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाची मूलतत्त्वे साधार लिहा.
७. स्वन, स्वनिम व स्वनांतरे या संकल्पनांचा सविस्तर आणि सोदाहरण परामर्श घ्या.
८. रूपिका, रूपिम व रूपिकांतर या संकल्पना स्पष्ट करा.
९. प्रमाणभाषा व बोली या संकल्पना स्पष्ट करून 'वन्हाडी' बोलीचे भाषिक विशेष थोडक्यात लिहा.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपणे लिहा:-
(अ) खंडित व खंडाधिष्ठित स्वनिम.
(ब) उच्चार व लेखन यांतील अंतर.
(क) प्रमाणभाषा व बोली परस्पर संबंध
(ड) प्रथमोपास्थित संघटकाचे विश्लेषण.
(फ) बोलींच्या अभ्यासाचे महत्त्व.

SF-Con. 5693-16.

M.A. (Part-I)
MARATHI
Modern Marathi Prose &
Poetry (1960 – Onward)
(Paper – VII) (OCT-16)

QP Code : 67656

(३ तास)

एकूण गुण : १००

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. (अ) दिलीप पुरुषोत्तम चित्रे यांच्या 'कविता' या काव्यसंग्रहातील कवितांच्या आशय आणि तो व्यक्त करणारी भाषाशैली यांचे स्वरूप विशेष उलगडून दाखवा.

किंवा

(ब) दिलीप पुरुषोत्तम चित्रे यांच्या 'कविता' या कवितासंग्रहातील कवितांमधून आधुनिकतावादी जाणीव व्यक्त होते. हे विधान साधार स्पष्ट करा.

२. (अ) श्री. दा. पानवलकर यांच्या कथांमधून मराठी कथेला अपरिचित असे अनुभवविश्व साकारले आहे. हे त्यांच्या कथासंग्रहामधून कसे अभिव्यक्त होते. ते साधार लिहा.

किंवा

(ब) श्री. दा. पानवलकरांच्या कथांमधून आलेली पात्रे आणि त्यांची भाषाशैली यांचे स्वरूप-वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

३. (अ) विज्ञानयुगातील माणसांच्या आत्मकेंद्रीत वृत्तीचे दर्शन 'देवासि जिवे मारिले' या कादंबरीत कसे घडते ते लिहा.

किंवा

(ब) विज्ञान आणि ईश्वरावरील श्रद्धा यांच्यातील विरोध 'देवासि जिवे मारिले' या कादंबरीतून कसा अभिव्यक्त होतो ते लिहा.

४. (अ) मूल्यहीन राजकारणाने ध्येयवादी माणसांच्या वाट्याला येणारा अटळ शोकात्मभाव 'सूर्यास्त' या नाटकात कसा अधोरेखित झालेला आहे. ते सविस्तर लिहा.

किंवा

(ब) मदांध राजकारणी ध्येयवादी देशभक्ताचा आपल्या मार्गात येणारा अडथळा दूर करताना कशी कौर्याची परिसीमा गाठतात ते 'सूर्यास्त' या नाटकाच्या आधारे लिहा.

५. (अ) बेलदार समाजाचे विविधांगी चित्रण 'बिराड' या आत्मकथनामधून कसे अभिव्यक्त होते ते लिहा.

किंवा

(ब) 'बिराड' या आत्मकथनाच्या साहाय्याने मराठीतील आधुनिक दलित आत्मकथनांचे विशेष उलगडून दाखवा.

TURN OVER

QP Code : 67656

२

६. टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (१) दि. पु. चित्र्यांच्या कवितेमधील 'मरण' ही कल्पना
  - (२) 'सूर्य' या कथेतील नायक
  - (३) 'देवासि जिवे मारिले' या शीर्षकाची समर्पकता
  - (४) 'सूर्यास्त' या नाटकामधील संतराम या पात्राचे स्वभाव-विशेष
  - (५) 'बिराड' या आत्मकथनाच्या निवेदन शैलीचे विशेष
-